

Grundfag B: Pædagogisk psykologi – Forår 2022 Kandidatuddannelsen i Psykologi

Pensumlisten findes på fagets side på Brightspace med links og oplysninger om semesterhylde.

Samlet 2021 pensum omregnet i normalsider: 1449

PENSUMTEKSTER:

Allen, K., Vella-Brodrick, D. & Waters, L. (2016). Fostering school belonging in secondary schools using a socio-ecological framework. *The Educational and Developmental Psychologist*, 33(1), 97-121. <https://doi.org/10.1017/edp.2016.5> [29 sider]

Denne artikel fokuserer på hvordan tilhørsforhold skabes i skolekontekst. Det er veldokumenteret, at udbyttet ved at høre til og føle sig forbundet med skolen har stor betydning for de unges mentale velvære og generelle velbefindende. Baseret på Bronfenbrenners sociologiske model for menneskelig udvikling præsenteres der forskellige strategier, der kan benyttes for at øge den unges skoletilhørsforhold.

Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, BEK nr 693 af 20/06/2014. [6 sider]

Bogat, A. G. (2009). Is it necessary to discuss person-oriented research in community psychology? *American Journal of Community Psychology*, 43(1-2), 22-34. <https://doi.org/10.1007/s10464-008-9215-7> [22 sider]

Anne Bogat forsøger i denne artikel at skitsere idéen i det, hun og kolleger kalder person-orienteret forskning. Den tænkning, der ligger bag denne tilgang, er en vis reservation mod at reducere psykologiske fænomener til variable og dermed reducere individet til en variabel. Bogat bruger en række eksempler til at vise, hvordan man kan udføre kvantitativ forskning og stadig fastholde individet.

Bro, K., Løw, O. & Svanholt, J. (2009). Om casemetode. I: K. Bro, O. Løw & J. Svanholt (red.), *Psykologiske perspektiver på intervention - i pædagogiske kontekster* (s. 31-43). Dansk Psykologisk Forlag. [16 sider]

Bogen viser med afsæt i en fælles casebeskrivelse, hvordan forskellige psykologiske tilgange vil analysere og foreslå interventionsstrategier i forhold til casen. Pensumstoffet omfatter en kritisk psykologisk, en vitaliseringspsykologisk og en løsningsorienteret tilgang.

Brown, C. (2007). Situating knowledge and power in the therapeutic alliance. I: C. Brown, & T. Augusta-Scott (red.), *Narrative therapy: making meaning, making lives* (s. 3-22). SAGE. <http://doi.org/10.4135/9781452225869.n1> [20 sider]

Denne artikel tager afstand fra modernismens forståelse af magt og viden i narrative samtaler og trækker på Foucaults analyse af sammenhængen mellem de to. Der tages udgangspunkt i narrativ terapi, og der lægges vægt på, at både patient og terapeut har bestemte magt- og videnspositioner, som også er en del af det terapeutiske rum, og som influerer processen. Brown argumenterer for, at det er essentielt at forstå, at magt og viden både er konstituerende, men også begrænsende for narrativet, såfremt der ikke tages højde for, at diskurser spiller en central rolle i dannelsen heraf.

Cameron, R.J. (2006). Educational psychology: the distinctive contribution. *Educational Psychology in Practice*, 22(4), 289-304. <https://doi.org/10.1080/02667360600999393> [18 sider]

I denne artikel analyserer Cameron de særlige karakteristika, som faget pædagogisk psykologi har. Det handler om pædagogisk psykologis grænser til andre fag, også selvom Cameron ikke eksplicit omtaler andre fag. Fokus er ganske vist UK, men dels kan overvejelserne sagtens overføres til Danmark, og dels inddrager Cameron den litteratur, som grundbogen trækker på.

Cecchin, G. (1987). Hypothesizing, circularity, and neutrality revisited: an invitation to curiosity. *Family Process*, 26(4), 405-413. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1987.00405.x> [10 sider]

I dette essay beskriver Cecchin tre systemiske principper, som spiller en afgørende rolle i (systemisk) psykoterapi. Neutralitet – eller rettere en form for nysgerrighed – danner fundamentet for både hypotisering og cirkularitet. Førstnævnte handler om terapeutens evne til at danne hypoteser om, hvad det er der sker i en familie/et system, mens sidstnævnte handler om at invitere familien ind i refleksion om mønstre i systemet fremfor udelukkende at holde sig til lineære forklaringer. Denne tekst kan med fordel læses sammen med Tomm (1988) for en uddybelse af cirkularitet vs. linearitet.

D'Amato, R. C., & Rothlisberg, B. A. (1992). The case of Vince Chandler. I: R. C. D'Amato & B. A. Rothlisberg (red.), *Psychological perspectives on intervention: a case study approach to prescriptions for change*. (s. 6-20). Longman/Addison Wesley Longman. [18 sider]

Davies, B. (2004). Introduction: poststructuralist lines of flight in Australia. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 17(1), 3-9. <https://doi.org/10.1080/0951839032000150194> [8 sider]

En kort tekst, der præsenterer centrale begreber i poststrukturalistisk teori.

Dixon, R. (2007). Systemic thinking: a framework for research into complex psychosocial problems. *Qualitative Research in Psychology*, 4(1-2), 145-166. <https://doi.org/10.1080/14780880701473532> [26 sider]

Systemisk tænkning stiller spørgsmål så som, hvordan og hvorfor fungerer et helt system sådan som tilfældet er? Artiklen argumenterer teoretisk og viser gennem eksempler fra en skole, hvordan systemisk tænkning kan udgøre et fundament for forskning i komplekse sociale systemer og dermed bidrage til skabelse af teori og integrativ tænkning.

Farrell, P. (2010). School psychology: learning lessons from history and moving forward. *School Psychology International*, 31(6), 581-598. <https://doi.org/10.1177/0143034310386533> [22 sider]

Artiklen fortæller kort om skolepsykologiens historie og her især IQ testens rolle for skolepsykologer. Artiklen indeholder også en kritik af IQ testning og den medicinske model og kommer til sidst ind på strategier for det kommende arbejde.

Foucault, M. (1982). The subject and power. *Critical Inquiry*, 8(4), 777-795. [23 sider]

I dette essay beskriver Foucault, hvordan subjekt og magt skal forstås i forbindelse med hinanden. Han definerer magt som en form for kontrol af andres handlinger gennem handling (f.eks. gennem love og reguleringer), og som noget, der kun eksisterer i kraft af individets frihed. Magtrelationer er således en

form for formning af individet, som er subjekt for ydre kontrol men også subjekt til egen selvbevidsthed.

Foucault kommer ind på, hvordan mennesker i den vestlige verden i dag lever i en politisk stat, som er stærk influeret af den tidligere dannelse af den religiøse og kirkelige institution. Den politiske stat forsøger ikke – som kirken – at frelse en hel befolkning, men derimod at ”redde” den gennem bl.a. hjælp til velfærd, sygehuse osv. Dette er en form for magt, som Foucault betegner pastoral magt – en magt, der både er individualiserende og totaliserende på samme tid – dvs. de grupperer folk og separerer dem også fra hinanden. Det, som Foucault her lægger fokus på, er, at man er nødt til at forstå, at vi som mennesker i dag er underlagt samfundets indflydelse, og at anerkendelsen heraf er nødvendig for at kunne flytte sig fra et spørgsmål om, hvad mennesket er til, hvad mennesket kan blive.

Graham, L. J. (2008). From ABCs to ADHD: The role of schooling in the construction of behaviour disorder and production of disorderly objects. *International Journal of Inclusive Education*, 12(1), 7-33. <https://doi.org/10.1080/13603110701683311> [32 sider]

Artiklen tilbyder en kritisk gennemgang af forskningen inden for ADHD. I den forbindelse peger Graham på, at forskningen generelt har overset den rolle, som skolen som social praksis har spillet i patologiseringen af urolige børn og artiklen undersøger i hvor høj grad ADHD også kan forstås som et symptom på en dysfunktionel skolepraksis.

Gutkin, T. B. & Curis, M. J. (2009). School-based consultation: the science and practice of indirect service delivery. I: T. B. Gutkin & C. R. Reynolds (red.), *The handbook of school psychology* (4. udgave, s. 591-635). Wiley. [53 sider]

Gutkin og Curtis tager fat i det, som er blevet kaldt skolepsykologiens paradoks, og som dækker over den omstændighed, at for at hjælpe børn effektivt, må fokus først og fremmest ligge på de voksne. Der lægges vægt på, at en psykologisk vurdering ikke i sig selv er tilstrækkelig til skabe forandring, hvorfor konsultation er nødvendig. Ydermere argumenteres der for, at konsultation også kan have forebyggende effekt. Forfatterne giver en grund indførelse i konsultationsmetoden i skolepsykologisk praksis, hvor der bl.a. lægges fokus på, at barnet er det centrale fokus – ikke hverken omsorgspersonerne eller andre professionelle. Efterfølgende præsenteres og diskuteres forskellige konsultationsmodeller.

Hansen, K. V. (2002b). Teoretiske og metodiske overvejelser. *Pædagogisk Psykologisk Rådgivning*, 39(1), 11–42. [38 sider]

I dette kapitel tager Hansen udgangspunkt i, at PPR-arbejdet bør ændres fra en servicerende tankegang til en udviklingsorienteret tankegang, hvor fokus primært er på skolen som organisation, og hvordan denne bliver mest kompetent. På baggrund heraf beskrives en række teoretiske overvejelser vedrørende de faglige præmisser og begrundelser for et udviklingsorienteret arbejde, samt hvad, der er vigtigt at tage højde for i et sådant arbejde. Slutteligt gør Hansen sig metodiske overvejelser om, hvordan denne tankegang kan i praksis kan integreres i PPR-arbejdet.

Hawe, P., Shiell, A. & Riley, T. (2009). Theorising interventions as events in systems. *American Journal of Community Psychology*, 43(3-4), 267-276. <https://doi.org/10.1007/s10464-009-9229-9> [18 sider]

Hawe et al skitserer i denne artikel alternative måder at evaluere interventioner på. Grundlaget for

dette er økologisk systemteori, som anvendes til at beskrive forholdsvis abstrakte måder at evaluere en intervention på. En konkret anvendelse af denne tankegang findes også på dette pensum – i Kristensen (2018).

Hjørne, E. & Säljö, R. (2004). "There is something about Julia": symptoms, categories, and the process of invoking attention deficit hyperactivity disorder in the Swedish school: a case study. *Journal of Language, Identity, and Education*, 3(1), 1-24. https://doi.org/10.1207/s15327701jlie0301_1 [29 sider]

Hjørne og Säljö påpeger i en undersøgelse af, hvordan deltagere ved elevkonferencer vurderede forskellige typer af børn med problematisk adfærd på en folkeskole i Sverige, hvordan DAMP/ADHD diagnosen blev brugt til at skabe mening med bestemte former for problematisk adfærd i en skolekontekst. Endvidere understreges det i undersøgelsen skolen som kontekst sjældent problematiseres i forbindelse med diskussionen af ADHD/DAMP.

Honneth, A. (1995). *The struggle for recognition - the moral grammar of social conflicts* (kap. 5: "Patterns of Intersubjective Recognition: Love, Rights and Solidarity"). The MIT Press. [25 sider]

I dette kapitel af Honneths hovedværk "The Struggle for recognition" kap. 5 "Patterns of Intersubjective Recognition: Love, Rights and Solidarity" tager Honneth udgangspunkt i Hegels udlægning af anerkendelse som et fundamentalt behov for mennesket, hvorfor der ofte opstår anerkendelseskampe, der hvor mennesker ikke oplever sig anerkendt. Honneth argumenterer for, at alle former for social interaktion rummer gensidige moralske krav, og at sociale forhold er anerkendelsesforhold. Honneth argumenterer desuden for, at anerkendelsesbehovet er gensidigt (mutual), med henvisning til både Hegel og Mead. og at anerkendelse i forskellige sfærer er fuldstændig afgørende for vores identitetsdannelse, der således ifølge Honneth ikke er en individuel proces, men derimod en intersubjektiv proces.

Honneth trækker desuden på en række empiriske psykologiske forskere og bl.a. særligt Donald Winnicott. Han henviser til Winnicotts spædbarnsforskning om morens anerkendelse af barnets behov (eller mangel på samme) som del af tilknytningens betydning. Honneth bruger Winnicotts teorier som argumentation for anerkendelsesteoriens betydning for udvikling af barnets selvtillid i den første sfære vi formes i - kærligheds-sfæren. I *familien/kærligheds sfæren* baseres anerkendelsen emotionelt eller affektivt, og anerkendelsen i denne sfære danner basis for alle andre intersubjektive interaktioner Der vil dog ofte være en hårfin balance mellem selvstændighed og binding i denne sfære. Når vi mødes af anerkendelse i kærlighed sfæren udvikler vi *selvtillid*, men når dette ikke lykkes vil barnets selvtillid være svækket.

I den 2. sfære den *retslige sfære* mødes vi – ideelt set – som moralsk kapable borgere med agtelse, rettigheder og muligheder som alle andre, som lige værdige og frie mennesker. På det analytiske niveau kan det være nødvendigt at skelne mellem dels politiske deltagerrettigheder, dels sociale velfærdsrettigheder. Når vi opnår denne form for anerkendelse, udvikler vi *selvagtelse*, denne anerkendelsesform er af kognitiv art.

Den 3. sfære er den *solidariske sfære*, som rummer en form for social solidaritet, hvor vi anerkendes for vores individuelle særegenhed, som et uerstatteligt og unikt individ, som bidrager til samfundets reproduktion og dermed indgår som en værdsat borger i fællesskabe. Værdsættelsen og anerkendelsen sker på baggrund af særlige funktioner og kvalifikationer, som vi hver især bidrager med. I denne sfære er der både en emotionel og en kognitiv dimension i anerkendelsen. Mødes vi med denne form for anerkendelse, udvikler vi *selvværdsættelse*.

Juvonen, J. (2006). Sense of belonging, social bonds and school functioning. I: P. A. Alexander & P. H. Winne (red.), *Handbook of educational psychology* (2. udgave, kapitel 28, s. 655-674). Lawrence Erlbaum. [22 sider]

Juvonen giver i dette kapitel en oversigt over den viden, der findes om børns tilhørsforhold til skolen og betydningen af dette tilhørsforhold for barnets skolepræstationer og engagement i skolen.

Kaufman, A. S. (2000). Intelligence tests and school psychology: predicting the future by studying the past. *Psychology in the Schools*, 37(1), 7-16. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1520-6807\(200001\)37:1<7::AID-PITS2>3.0.CO;2-H](https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6807(200001)37:1<7::AID-PITS2>3.0.CO;2-H) [11 sider]

Kristensen, O. S. (2018). Komplekse interventioner i PPR - et pilotprojekt. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, 55(4), 69-79. [12 sider]

I denne artikel anvender OSK principperne fra komplekse interventioner til at undersøge PPR praksis. Artiklen bygger på 30 psykologistuderendes praktikophold og ud fra de cases, der her er indsamlet, vises det, hvordan det er muligt at undersøge virkningen af komplicerede interventioner.

Laws, C. & Davies, B. (2004). Poststructuralist theory in practice: working with "behaviourally disturbed" children. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 13(3), 205-221. <https://doi.org/10.1080/09518390050019631> [19 sider]

Denne tekst peger på de praktiske muligheder, der ligger i brugen af poststrukturalistisk teori i forhold til pædagogisk psykologi.

Lind, A. B., Risoer, M. B., Nielsen, K., Delmar, C., Christensen, M. B., & Lomborg, K. (2014). Longing for existential recognition: a qualitative study of everyday concerns for people with somatoform disorders. *Journal of Psychosomatic Research*, 76, 99-104. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2013.11.005> [6 sider]

Formål: Patienter med somatiseringstilstand kan være følsomme over for stress og have svært ved at håndtere stress. Formålet med dette studium var derfor at undersøge, hvordan disse patienter oplever og håndterer stress i deres hverdag.

Metode: Studiet anvendte et kvalitativt retrospektivt design med 24 semistrukturerede interviews. Data-analysen var baseret på grounded theory.

Resultater: Patienterne var først og fremmest optaget af en længsel efter at opnå eksistentiel anerkendelse. Længslen efter anerkendelse påvirkede deres selvtillid, stress oplevelse, symptom opfattelse og coping adfærd. Patienterne havde generelt lav selvtillid og vanskeligt ved selv at anerkende deres kropsfølelser, følelser, sårbarhed og behov, hvilket gav en negativ rammesætning af deres forsøg på at opnå anerkendelse i sociale interaktioner. Deres erfaringer af at blive anerkendt faldt i tre forskellige modaliteter: 1) "eksistentiel misanerkendelse" dækkedes oplevelser af at blive mødt med mistillid og disrespect, 2) "usikker eksistentiel anerkendelse" var betegnelse for oplevelser af uklar kommunikation og en opfattelse af ikke at blive fuldt ud anerkendt og 3) "succesfuld eksistentiel anerkendelse", der dækkede oplevelser af at blive mødt med respekt og forståelse. Modaliteterne "eksistentiel misanerkendelse" og "usikker eksistentiel anerkendelse" var forbundet med svækkelse af selvtillid, undgående coping strategier, stigende stress- og symptomoplevelser. I modsætning hertil forbandt patienterne oplevelser af "succesfuld eksistentiel

anerkendelse" med forbedret selvtillid, aktive coping strategier og reduceret stress- og symptomoplevelser.

Masten, A. S. (2007). Resilience in developing systems: Progress and promise as the fourth wave rises. *Development and Psychopathology*, 19(3), 921-930. <https://doi.org/10.1017/S0954579407000442> [16 sider]

Resiliens er et velkendt begreb i litteraturen men forståelsen af resiliens har forandret sig meget, og i denne korte artikel skitserer en af hovedpersonerne i denne forskning, Ann Masten, den fjerde bølge i resiliens-teoriens udvikling, hvor resiliens forstås i en systemteoretisk referenceramme.

McLeod, B. D., Sutherland, K. S., Martinez, R. G., Conroy, M. A., Snyder, P. A. & Southam-Gerow, M. A. (2017). Identifying common practice elements to improve social, emotional, and behavioral outcomes of young children in early childhood classrooms. *Prevention Science*, 18(2), 204-213. <https://doi.org/10.1007/s11121-016-0703-y> [18 sider]

Nogle børn er ikke skoleparate, når de starter i skole, og det øger risikoen længerevarende adfærdsmæssige og akademiske problemer. Undervisere og pædagoger opfordres til at implementere evidens-baserede interventioner for at adressere disse problemer, men det kan være svært at finde ud af, hvad der præcis har den virkning, der ønskes. I dette systematiske review identificeres 24 praksiselementer (f.eks. ros), der går på tværs af modeller og praksisser, og som søger at påvirke den sociale, emotionelle og adfærdsmæssige læring hos børn, der udviser problemadfærd.

Morris, R. J. & Morris, Y. P. (1992). A Behavioral Approach to Intervention. I: R. C. D'Amato & B. A. Rothlisberg (red.), *Psychological perspectives on intervention: a case study approach to prescriptions for change* (s. 21-47). Longman/Addison Wesley Longman. [32 sider].

Nielsen, J. (2018). Kontekst management som praksisform. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, 55(5), 9-27. [23 sider]

Denne artikel er et forsøg på at sige noget om, hvordan man i praksis kan tage hensyn til nogle af de ting, som vi kan lære af systemteori og kompleksitetsteori. Den starter fra tesen, at elementer får deres betydning ud fra en kontekst, og at tage dem ud af deres kontekst vil også ændre deres mening – derfor skal vi forstå dem i deres egen kontekst, for egentlig at forstå. Nielsen ligger især vægt på, hvordan PPR psykologer har en unik position i uddannelsessystemet, til at kunne trække tråde mellem "kontekster", der ellers normalt ikke vil kunne tale sammen. På den måde, er PPR psykologer med til at sy verden sammen på nye måder, der forhåbentligvis kan hjælpe de personer man ønsker.

Nielsen, K. & Jørgensen, C.R. (2010). Patologisering af uro? I: S. Brinkmann (red.), *Det diagnosticerede liv - sygdom uden grænser* (s. 179-205). Klim. [36 sider]

I dette kapitel søger Nielsen og Jørgensen at kaste et blik på ADHD-problematikken, som også inddrager det moderne samfunds betydning for forståelsen af ADHD. I den forbindelse påpeges det, at udviklingstendenser i det moderne uddannelsessystems tilrettelæggelse kan have betydning for at urolig adfærd kategoriseres som ADHD.

Nielsen, K. & Tanggaard, L. (2018). Den pædagogisk-psykologiske rådgivning og praksis. I: *Pædagogisk psykologi – en grundbog* (2. udgave, s. 163-196). Samfundslitteratur. [41 sider]

Kapitlet giver en introduktion til pædagogisk-psykologisk rådgivning. Dette indebærer en kort beskrivelse af dets udvikling gennem tiden, og hvad der har været med til at forme PPR-arbejdet, som det ser ud i dag. Der gives eksempler på, hvordan den generelle arbejdsprocedure så ud førhen, og hvordan den ser ud i dag, hvor den er influeret af den konsultative tilgang, som også beskrives.

Nolan, A., & Moreland, N. (2014). The process of psychological consultation. *Educational Psychology in Practice*, 30(1), 63–77. <https://doi.org/10.1080/02667363.2013.873019> [18 sider]

Denne artikel formidler resultaterne af et kvalitativt studie, hvor britiske PPR-psykologer er med til at give indblik i, hvordan selve konsultationssprocessen foregår. Særligt syv strategier er gennemgående på tværs af de forskellige interviews, og disse beskrives og eksemplificeres løbende. Alle strategier forudsætter, at den praktiserende er i stand til at håndtere "reflection in action", som det beskrives af Schön (1983) – og teksten kan derfor med fordel læses i sammenhæng med denne.

Oestrich, I. H. (2009). Det er tanken der tæller – Kognitivt perspektiv på intervention. I: K. Bro, O. Løw & J. Svanholt (red.), *Psykologiske perspektiver på intervention - i pædagogiske kontekster* (s. 77-109). Dansk Psykologisk Forlag. [40 sider]

Reinke, W. M., Stormont, M., Herman, K. C., Wang, Z., Newcomer, L., & King, K. (2014). Use of coaching and behavior support planning for students with disruptive behavior within a universal classroom management program. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 22(2), 74-82. <https://doi.org/10.1177/1063426613519820> [16 sider]

Artiklen handler om, hvordan forandring af skoleklassers må tage højde for den kompleksitet, som lærere møder i hverdagen. Der er behov for støtte (i form af coaching) til at udvikle planer, som kan hjælpe elever med vanskeligheder. I artiklen beskriver forfatterne modellen og undersøger dens effektivitet. Programmet SW-PBIS er den amerikanske version af PALS, mens programmet IY her i Danmark kaldes "De Utrolige År".

Restori, A. F., Gresham, F. M. & Cook, C. R. (2008). "Old habits die hard": past and current issues pertaining to response-to-intervention. *The California School Psychologist*, 13, 67-78. <https://doi.org/10.1007/BF03340943> [14 sider]

I 2004 kom der i USA en lov om, at lokale skoler og skolepsykologer måtte benytte sig af enten den traditionelle IQ diskrepansmodel eller en ny response-to-intervention (RtI) tilgang til at identificere elever med risiko for at udvikle en specifik indlæringsforstyrrelse (SLD). I denne artikel beskrives de to modeller kort, og forfatterne gennemgår nogle af de problematikker, der er forbundet med den traditionelle diskrepans-tilgang. Fordelene ved RtI tilgangen beskrives, og der argumenteres kritisk mod nogle forskeres forslag om, at IQ-testning fortsat bør bruges ved børn i risiko for SLD, såfremt de ikke umiddelbart responderer til interventioner i den begyndende fase af RtI.

Sanders, J., Munford, R. & Liebenberg, L. (2012). Young people, their families and social support: understanding resilience with complexity theory. I: M. Ungar (red.), *The social ecology of resilience: a handbook of theory and practice*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-0586-3_19 [12 sider]

Sanders et al viser i denne artikel frugtbarheden i at anvende kompleksitetsteori til at forstå hvordan udsatte unge (her repræsenteret af en ung fyr ved navn Ben) navigerer imellem udfordringer og overvinder modgang.

Sheridan, S. M. & Gutkin, T. B. (2000). The ecology of school psychology: examining and changing our paradigm for the 21st century. *School Psychology Review*, 29(4), 485-502. [31 sider]

samt kommentarerne af:

Pianta, R. C. (2000). Commentary: Sheridan and Gutkin's vision of the future: information will help us get there. *School Psychology Review*, 29(4), 503-504. [4 sider]

og

Rosenfield, S. (2000). Commentary on Sheridan and Gutkin: unfinished business. *School Psychology Review*, 29(4), 505-506. [4 sider]

Sheridan og Gutkin kommer her med deres bud på hvorfor paradigmeskiftet (fra test-baseret til konsultativ praksis) indenfor skolepsykologisk praksis synes så vanskeligt at realisere. De argumenterer for, at kløften mellem evidensbaserede metoder og praksis, er for dyb. Dels grundet nogle præmisser på makro-niveau (politiske, økonomiske, organisatoriske etc.) og dels grundet præmisser knyttet til metodernes kontekstuelle og sociale validitet, dvs. relevans for og realiserbarhed i praksis. Som brobygger præsenterer de deres økologiske model, mhp. at imødekomme disse udfordringer. Modellen har især fokus på forebyggelse frem for behandling, dvs. skolepsykologens primære opgave skal være at skabe bedre betingelser i læringsmiljøet (ved uddannelse af lærere og forældre, hjælp til implementering af særlige læringsmetoder etc.). Udredning (herunder testning) og intervention af børn skal minimeres eller helt ophøre. Hvis paradigmeskiftet skal lykkes, skal det iflg. forfatterne starte på andre niveauer end selve skolepsykologen. Det kræver organisatorisk og politisk vilje til, at skolepsykologens rolle rækker udover de børn, der allerede er identificeret som værende i vanskeligheder. Mhp. reel forebyggelse må skolepsykologens rolle rette sig mod alle børn. Piantas kommentar på artiklen argumenterer for, at skolepsykologer generelt både er bevidste om, og vil hævde at anerkende, kontekstens betydning i deres arbejde. Men virkeligheden er, at mange skolepsykologer foretrækker testning, dels pga. faglig identitet og stolthed, dels fordi det er trygt. I overensstemmelse med systemisk tænkning argumenterer han for, at vejen til et organisatorisk paradigmeskifte, går gennem udveksling af information på flere niveauer. Rosenfields kommentar fokuserer dels på, at den økologiske model er i konflikt med skolepsykologer "basale antagelser om verden"; og dels på at uddannelsen af skolepsykologer ikke er i overensstemmelse med det nye paradigme, dvs. testbaseret praksis er fortsat dominerende og skolepsykologer overleverer viden knyttet til den traditionelle testbaserede praksis.

Stevens, I. & Cox, P. (2008). Complexity theory: developing new understandings of child protection in field settings and in residential child care. *The British Journal of Social Work*, 38(7), 1320-1336. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcm052> [19 sider]

Denne artikel kan med fordel læses sammen med Sanders et al (2012) og der er visse overlap i den teoretiske tilgang. Formålet er at forstå den kompleksitet, man står i, når man skal beskytte et barn mod overgreb. Uhyggelige sager har sat fokus på den kompleksitet, vi alle er en del af. Stevens & Cox skriver om socialt arbejde, men idéerne kan sagtens overføres til psykologi.

Tomm, K. (1988). Interventive interviewing: part III. Intending to ask lineal, circular, strategic, or reflexive questions? *Family Process*, 27(1), 1-15. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1988.00001.x> [18 sider]

Denne artikel beskriver fire forskellige former for spørgsmål, der bruges i den terapeutiske samtale, og som enten er baseret på lineære eller cirkulære antagelser. Forfatteren reflekterer over, hvilke mulige effekter disse kan have – særligt på klienten, men også på terapeuten selv. Ydermere giver artiklen en ramme for adskillelsen af disse fire spørgsmålsgrupperinger, som terapeuten kan bruge som en form for guide.

Vejledning om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, VEJ nr 11056 af 24/11/2015. (22 sider)

Watzlawick, P., Bavelas, J. B. & Jackson, D. D. (1967). *Pragmatics of human communication: a study of interactional patterns, pathologies, and paradoxes* (kapitel 1-2). W. W. Norton. [61 sider]

Forfatterne her hører til den famøse Palo Alto gruppe, som studerede skizofreni og bl.a. identificerede Double Binds (kommunikationsdilemma) som mulig årsag herpå. Pågældende tekst er dog en mere generel indføring i basale menneskelige kommunikationsmønstre.

Kapitlerne behandler den menneskelige kommunikations pragmatik, dvs. hvad der sker i praksis, når kommunikation finder sted, og hvordan det påvirker interaktionen. I kapitel 1 argumenteres der for, hvordan årsagen til en bestemt adfærd er sekundær, mens effekten af en given adfærd derimod bør være det primære interessepunkt. På den måde taler forfatterne også her for en interpersonel fremfor intrapsykisk patologiforståelse – jf. deres studier om skizofreni. I kapitel 2 gennemgås seks grundantagelser, som forfatterne anser som værende centrale for kommunikation.

Fælles pensum: 948 normalsider (af 1087)

Samlet 2021 pensum omregnet i normalsider: 1449

Ekstra pensum til studerende der skriver underviserformuleret eksamen:

Aaltonen, J., Seikkula, J. & Lehtinen, K. (2011). The Comprehensive Open-Dialogue Approach in Western Lapland: I. The incidence of non-affective psychosis and prodromal states. *Psychosis: Psychological, Social and Integrative Approaches*, 3(3), 179-191. <https://doi.org/10.1080/17522439.2011.601750> [14 sider]

Denne artikel introducerer et omfattende familie- og netværkscentreret behandlingssystem, hvor non-afektive psykotiske patienter modtager behandling af en multidisciplinær enhed i patientens eget hjem. Systemet er baseret på åben-dialog tilgangen, som lægger vægt på, at patienten får skabt en ny forståelse af sig selv og forandrer sin indre dialog samtidig med, at der skabes bedre forbindelse mellem patienten og de nærmeste omsorgspersoner. Målet med dette er at mindske hyppigheden og graden af skizofreni-relaterede fænomener.

Andersen, T. (1987). The Reflecting Team: dialogue and meta-dialogue in clinical work. *Family Process*, 26(4), 415-428. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1987.00415.x> [16 sider]

Denne artikel omhandler brugen af et reflekterende team i det kliniske arbejde. Her indgår klienten altså i et team fremfor udelukkende at sidde overfor én terapeut, og det er hensigten, at teamets refleksioner og generering af alternative perspektiver kan åbne op for nye forståelser og give bedre indsigt i problematikernes årsag og form. Vha. to caseeksempler beskriver Andersen, hvordan et interview bør udspille sig, og hvordan teamet bidrager på bedste vis.

Conrad, P. (2007). *The medicalization of society: on the transformation of human conditions into treatable disorders* (kapitel 1 + 3). Johns Hopkins University Press. [52 sider]

I denne klassiske tekst beskriver Conrad overordnet i kapitel 1 den udvikling de vestelige samfund har gennemgået de seneste årtier i retning af at flere og flere hverdagsproblemer bliver forstået og behandlet som medicinske problemer. I kapitel 3 beskrives denne udvikling særligt i forhold til en ekspansion af diagnoser, der har kendetegnet ADHD området.

Cooperrider, D.L. & Srivastva, S. (1987). Appreciative inquiry in organizational life. I: R.W. Woodman & W.A. Pasmore (red.), *Research in organizational change and development* (Vol. 1, s. 129-169). JAI Press. [48 sider]

I dette kapitel introduceres læseren til det, der betegnes aktionsforskning, og som baserer sig på et aktivt samarbejde mellem praktikere og forskere, hvor en organisatorisk problemstilling (f.eks. et problem på en skole) udforskes med henblik på ændret praksis.

Cooperrider & Srivastva (1987) kritiserer feltets traditionelle fokus på problemløsning for at have et for snævert syn på den sociale virkelighed som værende stabil, hvormed et samarbejde handler om at finde en løsning på et problem, der er iboende i en given organisation.

Som modstykke hertil præsenteres den konstruktivistiske tilgang Appreciative Inquiry (AI), som anser virkeligheden som værende et produkt af øjeblikket, hvormed det altid vil være foranderligt. Deres tilgang søger derfor at have fokus på, hvad der egentlig fungerer, og hvilket udviklingspotentiale, der ligger heri – dvs. at begynde med det bedste og gennem refleksion nå til en forståelse af, hvad der kan blive.

Davis, B. & Sumara, D. (2006). *Complexity and education: inquiries into learning, teaching and research* (kap. 1, s. 3-16). Lawrence Erlbaum. <https://doi.org/10.4324/9780203764015> [17 sider]

Dette kapitel fokuserer på spørgsmålet om, hvad kompleksitetsteori er for en størrelse. Den er en fair introduktion til teorien indenfor "education", der peger på nogle af grundtankerne til teorien, og hvor de kommer fra. Den kan med fordel læses før de andre tre tekster sat på til samme forelæsning, siden den introducerer noget af det de andre enten bygger videre på, problematiserer, og/eller opstiller deres alternativ imod.

Fullan, M. (2005). The meaning of educational change: a quarter of a century of learning. I: A. Lieberman (red.), *The roots of educational change* (s. 202–216). Springer. https://doi.org/10.1007/1-4020-4451-8_12 [18 sider]

Dette kapitel gennemgår udviklingen i måden at tilgå og undersøge forandring i en læringssammenhæng. Fullan, der begyndte sin karriere indenfor feltet i 60'erne, beskriver, hvordan han selv har oplevet udviklingen og hvilke idéer og koncepter, der har spillet en rolle.

Hansen, K. V. (2002a). PPR-arbejdets faglige karakter og dilemmaer. *Pædagogisk Psykologisk Rådgivning*, 39(1), 7–10. [5 sider]

I dette korte introduktionskapitel beskriver Hansen, hvordan PPR-arbejdet ofte bærer præg af meget forskelligartede arbejdsopgaver, hvor psykologen "servicerer" den enkelte skole. Dette har dog sine udfordringer, og der er i dag også fokus på mere rådgivende arbejdsmetoder, skønt der også er problematikker forbundet hermed.

Hedegaard, M. & Chaiklin, S. (2011). Supporting children and schools: a development and practice-centered approach for professional practice and research. I: H. Daniels & M. Hedegaard (red.), *Vygotsky and special needs education: rethinking support for children and schools* (kapitel 5, s. 86-108). Continuum International Publishing Group. [26 sider]

Keshavarz, N., Nutbeam, D., Rowling, L. & Khavarpour, F. (2010). Schools as social complex adaptive systems: a new way to understand the challenges of introducing the health promoting schools concept. *Social Science & Medicine*, 70(10), 1467-1474. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2010.01.034> [14 sider]

Systemteorier er udbredte og har mange forgreninger. I denne artikel fokuserer forfatterne på anvendelsen af teorier om "komplekse adaptive systemer" på skolen, og illustrerer klagørende, hvordan det lader sig gøre at anvende dette perspektiv.

McNamee, S. (2002). Værdsættende samtale og social konstruktion i praksis. I: C. Dalsgaard, T. Meisner & K. Voetman (red.), *Forvandling - værdsættende samtale i teori og praksis* (s. 110-129). Dansk Psykologisk Forlag. [24 sider]

Sheila McNamee beskriver, hvordan værdsættende samtale kan bringe os ud over tilsyneladende modstridende synspunkter og frem mod en tilstand præget af mangfoldighed – af forskellige værdisæt, trosretninger og aktiviteter. Værdsættende samtale beskrives som et godt eksempel på social konstruktionisme i praksis. Det er en tilgang der inviterer os til at skabe nye organisatoriske virkeligheder, der tillader medlemmerne at bevæge sig sammen, og i hver sin retning.

Pellegrini, D. W. (2009). Applied systemic theory and educational psychology: can the twain ever meet? *Educational Psychology in Practice*, 25(3), 271–286. <https://doi.org/10.1080/02667360903151841> [19 sider]

I denne artikel reflekterer Pellegrini over de potentielle fordele ved at bruge systemisk teori i PPR-arbejde og lægger vægt på, at den systemiske rammesætning kan hjælpe flytte fokus fra et problem i barnet til et problem, der påvirkes i større eller mindre grad af de systemer, som barnet er en del af. Pellegrini giver en kort gennemgang af systemisk terapi gennem tiden og illustrerer brugen af dette i PPR gennem en case. Slutteligt reflekteres der over, hvorfor de to felter ikke allerede er koblet sammen, og hvilke mulige løsninger der er herpå.

Riber, J. (2004). Gennem forståelse til anerkendelse. I: B. Hertz & F. Iversen (red.), *Anerkendelse i børnehøjde* (s. 55-84). Dansk Psykologisk Forlag. [35 sider]

Teksten stiller spørgsmålet: Hvordan kan man anerkende børn med en meget voldelig og mobbende adfærd? Det besvares ud fra en teoretisk diskussion af anerkendelsesbegrebet samt et case studie af en supervisionspraksis omhandlende en udadreagerende dreng.

Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: how professionals think in action* (kapitel 1, 2 + 4). Basic Books. [55 sider]

I denne tekst gennemgås problematikken i, at teori ikke altid stemmer overens med virkeligheden, idet virkeligheden ofte er mere kompleks og dynamisk end forskellige former. Schön argumenterer derfor for anvendelsen af det, som han kalder refleksion-i-handling, som er en fleksibel form for anvendelse af ekspertviden og -erfaring, der tager højde for den enkelte problemstillings natur og kompleksitet. Dette står i modsætning til den før meget udbredte tekniske rationalitet, hvor det var forventeligt, at den professionelle praksis havde svar på enhver problematik, der måtte opstå.

I kapitel 1 gennemgås, hvad der historisk ligger til grund for udviklingen af denne refleksion-i-handling-forståelse. Kapitel 2 beskriver den tekniske rationalitet, tilblivelsen af denne og begrænset forbundet, og den nye refleksion-i-handling præsenteres. Kapitel 4 demonstrerer anvendelsen af denne nye tilgang i en psykoterapeutisk tilgang.

Pensum rettet mod stillet opgave: 355 normalsider (af 363)

Faktor:
a = 1,2
b = 1,8

Tekst	Type	Angivne sider	Normalsider
Allen et al. (2016)	a	25	30
Bekendtgørelse	a	6	7
Bogat (2009)	b	13	23

Bro et al. (2009)	a	3	4
Brown (2007)	a	20	24
Cameron (2006)	a	16	19
Cecchin (1987)	a	9	11
D'Amato & Rothlisberg (1992)	a	18	22
Davies (2004)	a	7	8
Dixon (2007)	a	22	26
Farrel (2010)	a	18	22
Foucault (1982)	a	19	23
Graham (2008)	a	27	32
Gutkin & Curis (2009)	b	45	81
Hansen (2002b)	b	32	58
Hawe et al (2009)	b	10	18
Hjörne & Säljö (2004)	a	24	29
Honneth (1995)	a	25	30
Juvonen (2006)	b	20	36
Kaufman (2000)	a	10	12
Kristensen (2018)	b	11	20
Laws & Davies (2004)	a	17	20
Lind et al. (2014)	b	6	11
Masten (2007)	b	10	18
McLeod et al (2017)	b	10	18
Morris & Morris (1992)	a	27	32
Nielsen (2018)	b	19	34
Nielsen & Jørgensen (2010)	a	27	32
Nielsen & Tanggaard (2018)	a	34	41
Nolan & Moreland (2014)	a	15	18
Oestrich (2009)	a	33	40
Reinke et al (2014)	b	9	16
Restori et al (2008)	a	12	14
Sanders et al (2012)	b	11	20
Sheridan & Gutkin (2000)	b	18	32
Pianta (2000)	b	2	4
Rosenfield (2000)	b	2	4
Stevens & Cox (2008)	a	17	20
Tomm (1988)	a	15	18
Vejledning	a	22	26
Watzlawick et al (1967)	a	52	62
Total		738	1016

Ekstra pensum - underviserformuleret eksamen

Tekst	Type	Angivne sider	Normalsider
Aaltonen et al (2011)	a	13	16
Andersen (1987)	a	14	17
Conrad (2007)	a	42	50
Cooperrider & Srivasta (1987)	a	41	49
Davis & Sumara (2006)	a	14	17
Fullan (2005)	a	15	18
Hansen (2002a)	b	4	7
Hedegaard & Chaiklin (2011)	a	23	28
Keshavarz et al (2010)	b	8	14
McNamee (2002)	a	20	24
Pellegrini (2009)	a	16	19
Riber (2004)	a	30	36
Schön (1983)	a	90	108
Total		330	403